



QUADERNS DE VILAMAJOR

Postals

1



QUADERNS DE VILAMAJOR

1

Postals



Centre d'estudis de Sant Pere de Vilamajor

Juny, 2001

AUTORS I AGRAÏMENTS

Josep Maria Garcia i Burdoy
Higini Herrero i Baró
Mercè Jordà Olives
Susanna Martori Rodellas
Ferran Sarrià i Saracho

Disseny de la coberta: José Rivero Ruiz

Fotografies: Josep Maria Garcia i Burdoy (excepte: Ferran Sarrià i Saracho, pàg. 72 (esq.);
PICART, pàg. 20; Josep Poch i Ruestes, pàg. 70).

Anagrama i dibuixos: Josep Maria Garcia i Burdoy.

Correcció de textos: Neus Puig i Casademunt.

Postals cedides per: Teresa Bassa Planas.- 7,11,29.

Can Cortès.- 6,13,14,31.

Susanna Martori Rodellas.- 3,5,9,15,21,22,26,27,28.

Buenaventura Ribalta Arquer.- 1,2,4,8,10,12,16,17,18,19,20,23,24,25,30,32.

Fotomecànica: Preimpressió Cabot

Impressió: Arts Gràfiques, S.L.

D.L.: B-29465-2001

FE D'ERRADES

de la edició de juny de 2001 del volum núm. 1 de la Col·lecció Quaderns de Vilamajor titulat "POSTALS"

- ♦ *Pàg. 30.- La data d'enderrocament de les tres cases ha de ser 1970 en comptes de 1975.*
- ♦ *Pàg. 74.- La data de fundició de la campana que dóna al nord ha de ser 1716 en lloc de 1116.*
- ♦ *Darrera doble pàgina.- la construcció que porta la indicació de Can Bessa no correspon a la casa sinó al seu porxo, a l'altra banda del camí.*

ÍNDEX

Presentació	9
Introducció	11
Pròleg	13
Postals	
1. Imatge bucòlica.	18
2. Àmplia panoràmica.	20
3. Panoràmica de la carretera estant.	22
4. La carretera i el poble.	24
5. Visió parcial del poble.	26
6. L'entrada del poble.	28
7. El carrer de Sant Nonet, i el cotxe de línia.	30
8. El pont i el carrer de Sant Nonet.	32
9. La riera i el pont.	34
10. La riera i el pont.	36
11. Acte públic.	38
12. La plaça de l'església.	40
13. Vista parcial del poble.	42
14. Les cases del camp de la riera.	44
15. Vista d'un extrem del poble.	46
16. Vista del poble.	48
17. El nucli antic.	50
18. Panoràmica.	52
19. Vista general del poble.	56
20. La plaça de l'església.	58
21. El camí de la rectoria.	60
22. Visió poc freqüent del poble.	62
23. El nucli antic.	64
24. El camí de la rectoria.	68
25. L'antic altar.	70
26. La façana de l'església	72
27. La façana de l'església	74
28. La llet condensada.	78

29. La font de la Roureda.	80
30. L'església i els pallers del camp de la riera.	82
31. Feines agrícoles.	84
32. El centre del poble i el suro.	86
Bibliografia	89



PRESENTACIÓ

M'omple de goig obrir amb aquestes ratlles el primer llibre de la primera col·lecció local del Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor.

Quan un grup de persones em van proposar de crear a nivell municipal un centre d'aquestes característiques per tal de deixar constància escrita de la nostra història, la nostra cultura, el nostre entorn i qualsevol tema que tingui interès pel municipi, em vaig il·lusionar, ja que crec que és un privilegi per Sant Pere de Vilamajor poder gaudir d'un projecte tan ambiciós com el de tenir encetada una col·lecció de llibres només amb temes locals.

He de dir aquí que això ha estat possible gràcies a la dedicació desinteressada dels autors, que han destinat una part important del seu temps a aquest projecte; voldria encoratjar-los a continuar aquesta col·lecció i deixar aquest llibre com una primera pedra d'un gran edifici que entre molts haurem d'anar bastint.

I ara, permeteu-me que us convidi a fer un petit viatge per les nostres imatges històriques i alguns dels nostres costums. Estic segur que, sens dubte, obrirà el vostre interès i us permetrà conèixer més bé aquesta la nostra/vostra terra i la seva gent i així sentir-nos entre tots més propers.

JOAN ICART I CLOS
Alcalde

INTRODUCCIÓ

El llibret que teniu a les mans és el primer –si tot va bé– d'una sèrie que es proposa divulgar alguns aspectes del patrimoni cultural i natural del terme municipal de Sant Pere de Vilamajor.

Les velles pedres, els arbres monumentals, els antics costums, els estris ja en desús... exerceixen una atracció sobre moltes persones, no tan sols per la seva bellesa sinó perquè són testimonis del passat, d'una manera diferent d'entendre la vida.

Els autors ens hem sentit atrets per aquesta qüestió ja que ens interessa tot el que afecta a aquest poble en què vivim, i, sobretot, perquè creiem que és important donar a conèixer el passat recent de Sant Pere de Vilamajor, ara que encara tenim entre nosaltres persones que l'han conegut de primera mà, i ens el poden fer arribar d'una manera viva, atorgant-li el seu sentit.

En el curs d'un parell de generacions, les formes de vida han experimentat un canvi immens. Activitats com ara rentar a mà en una riera, desplaçar-se a peu a tot arreu, treballar de valent des de petits ... que semblen pròpies de segles passats, queden més a prop nostre del que sospitem. Aquesta cultura sostenible i molt lligada al medi ambient, ja ha desaparegut gairebé del tot.

Els ambients rurals, sobretot aquells situats prop de ciutats o de vies de comunicació, consten avui dia d'una població d'origen i mentalitat majoritàriament urbans. Saber com s'hi vivia abans permetrà establir-hi una relació més intensa. El coneixement ens ajudarà a entendre i estimar aquest patrimoni i, per tant, a tractar-lo i defensar-lo millor.

Josep M. Garcia i Burdoy

PRÒLEG

La vella idea de publicar en un llibre postals antigues de Sant Pere de Vilamajor va sorgir davant la dificultat que troben els col·leccionistes a l'hora d'aconseguir-ne. Sant Pere és un poble petit, hi ha poques postals editades i, a més, durant molt de temps les postals es feien servir per enviar-les als qui residien fora, fet que ha comportat que entre nosaltres no n'hi hagi gaires de disponibles.

Després d'observar un parell de col·leccions particulars i d'entusiasmar-nos davant la importància que les postals tenien per a preservar la memòria col·lectiva del nostre poble, no ens vam poder resistir de compartir i de perpetuar les que teniu en aquest llibre.

Les postals que hi hem inclòs, no pretenen ser totes les editades, de fet no ho són, constitueixen únicament una selecció de les que al nostre parer són les més significatives: trenta-dues postals de les gairebé seixanta que vam aconseguir; les altres, encara que totes diferents, eren molt similars a les que incloem.

L'ordre en què les anireu trobant vol ser un passeig des de l'entrada al poble fins a arribar a l'església. Essent aquesta la construcció més emblemàtica del poble és la que genera més postals, tot i que d'altres entorns del nostre municipi també han estat reflectits.

Una vegada amb les postals a les nostres mans, només amb l'observació ens vam anar adonant de molts detalls que ens engrescaren a ampliar el nostre coneixement amb llibres, articles i documents; però, a més, ens va semblar que, si els veïns del poble, els qui hi han nascut i els qui fa anys que hi viuen, ens podien ajudar compartint els seus records amb nosaltres, podríem deixar un testimoni escrit d'una època que no tornarà mai més.

La datació, com veureu, no sempre la tenim molt clara; ens regim per la data en què està escrita la postal, però pel que fa a la fotografia en sí mateixa no hem pogut averiguar quan de temps feia que estava feta; en el cas de l'església una referència ha estat l'alçada dels xiprers; i les postals que no estan escrites no ens hem atrevit a datar-les. En qualsevol cas, treballem sempre amb dates aproximades. Pel que fa al color de les postals, hem respectat els dels originals.

En alguns casos hem inclòs una imatge actual de la postal o bé complementària de l'explicació que hi adjuntem. La comparació, el contrast, ens ha semblat important. Qui sap si dintre d'uns quants anys els nostres fills i néts no ho trobaran, al seu torn, interessant?

I si teniu per casa alguna postal que no està en aquest llibre i voleu contribuir a que més endavant es pugui publicar *Postals II*, us agraïrem que us poseu en contacte amb el Centre Cívic Pi Novell per tal de classificar-la.

I ja per acabar, i abans de deixar-vos endinsar en la lectura i observació d'aquest llibre, hem de manifestar els nostres agraïments a tots aquells i aquelles que han fet possible el llibret que teniu a les mans: a l'Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor que ens ha ajudat a poder tirar endavant un projecte tan ambiciós com la concreció d'un centre d'estudis local, a la Diputació Provincial de Barcelona per la subvenció que ens ha donat i a totes les persones que han tingut la paciència d'aguantar les nostres preguntes intentant respondre-les i ampliar-les amb els seus records, tantes que no ens atrevim a citar-les una a una per por que algun nom quedi al tinter; també, i sobretot, als col·leccionistes que ens han deixat els originals de les postals: a Can Cortès, a la Teresa Bassa, en Buenaventura Ribalta i la Susanna Martori.

Gràcies a tots; i a vosaltres per interessar-vos pel tema. Només deixeu-nos donar-vos un consell, si teniu una lupa a mà no dubteu pas de fer-la servir: us ajudarà a adonar-vos d'un munt de detalls que sens dubte enriqueiran el coneixement del nostre poble.

Susanna Martori Rodellas

Postals

1 – Imatge bucòlica amb Sant Pere de Vilamajor en la llunyania. Correspon segurament al primer terç del s XX.

Sant Pere de Vilamajor, a començaments del s XX, era una població dedicada bàsicament a l'agricultura i la ramaderia, com il·lustra perfectament aquesta postal. Per tant, el paisatge no era com el veiem ara, sobretot muntanya amunt, ja que, de resultes de l'activitat humana i del pasturatge, estava tot bastant pelat. En els darrers cinquanta anys, el bosc s'ha estès molt.

Els conreus més habituals eren els de farratges i de cereals. Qui més qui menys tenia hort, vinya i fruiters, tot per al consum propi.

La ramaderia no era gaire important: hi havia alguns ramats d'ovelles o de cabres, i una o dues vaques en algunes cases. Alguns ramats pirinencs baixaven a passar l'hivern aquí. Avui dia, només ens queda un pastor en actiu al poble, en Ramon Puig, de Can Son. A la muntanya, segons sembla, encara pasturen al Samon.

Molta gent vivia del bosc bona part de l'any, fent llenya o carbó, netejant el sotabosc, fent transports, etc.

Els pagesos del terme es van proposar reformar l'agricultura i la ramaderia que practicaven, i van evolucionar fins esdevenir actualment una referència a nivell europeu.

Al fons es retallen les carenes de la vessant sud del Pla de la Calma, al nord del terme municipal.





Fotografia : L. ROISIN

1 – Imatge bucòlica amb Sant Pere de Vilamajor en la Llunyania.
Correspon segurament al primer terç del s XX.

2 – Àmplia panoràmica del poble, probablement en el primer terç del s XX.

Sant Pere de Vilamajor, amb un mercat documentat al s XII, i una de les poblacions més importants del Vallès Oriental –en part degut a l'existència del palau comtal- era un indret força comunicat; a través de Sant Antoni de Vilamajor (que es va desenvolupar gràcies a ser una cruïlla de camins) s'arribava a Llinars del Vallès, per on discorria el camí principal - l'antiga Via Augusta romana, que unia Barcelona amb Girona- i seguia cap a França . Deduïm, per tant, que el camí de la imatge ha de ser molt antic.

Els desplaçaments als pobles propers es feien amb regularitat, les festes majors n'eren un bon pretext; el trajecte es feia a peu, seguint antics corriols, o bé en carros, tartanes i altres vehicles. Llinars era el destí obligat de molts viatges amb productes que després seguien cap a Barcelona en tren; era el cas de carros amb llenya o carbó, els camions de la llet, etc. No es podia faltar al principal mercat comarcal, el de Granollers; antigament, s'hi havia anat fins i tot a peu.

En la imatge s'observa perfectament, d'esquerra a dreta, Can Clavell i Can Brau; al fons, l'església, dominant el terme.



Vista aèria de Sant Pere de Vilamajor.



Fotografia: L. ROISIN

2 – Àmplia panoràmica del poble,
probablement en el primer terç del s XX.

3 – Panoràmica de Sant Pere de Vilamajor de la carretera estant, els anys 60.

El tipus de pavimentació de les vies de comunicació anava evolucionant conforme variava l'ús que se'n feia. Fa un segle, la terra era suficient per al trànsit que hi havia, a peu o en carruatge. Després de la guerra civil, l'increment de l'ús dels vehicles a motor va obligar a consolidar i a aplanar millor els camins, que seguien sent de terra. Aquí, el pas sovintejat de carros amb llenya (que arribaven fàcilment a pesar 1.000 o 1.500 quilos) proveïts amb rodes de llanta metàl·lica deixava, quan plovia, roderes de fins a un pam de fondària, així com marques fondes del pas dels cavalls (vegeu pàg 21). La situació millorà amb les llantes recobertes de goma i amb l'arribada dels tractors. En ocasions, també s'hi havia escampat grava. Cap als anys 50-60, el bon moment econòmic comportà una millora de les carreteres, que es van asfaltar massivament, com veiem en la postal.





3 – Panoràmica de Sant Pere de Vilamajor
de la carretera estant, els anys 60.

4 – La carretera amb el poble al fons.

A les vores de les vies principals s'hi plantaven arbres de fulla caduca que proporcionaven ombra a l'estiu, retenien la pols aixecada pels vehicles i permetien el pas del sol a l'hivern. S'utilitzaven preferentment plàtans, espècie resistent i de ràpid creixement que admet esporgues intenses, es fa molt gran i proporciona una àmplia ombra durant el bon temps. Els que aquí veiem es van plantar aproximadament en els anys 20. Els arbres arribaven des de Sant Antoni fins al mig del poble (vegeu pàg. 29); van tenir un creixement desigual, i alguns anaren morint. En aquesta carretera no tot eren plàtans: a l'alçada de Can Brau s'hi van plantar, probablement més tard, robínies o falses acàcies; encara n'hi ha algunes que han anat brotant després.

En la postal, a mig revolt es veu l'inici del camí que duia a Can Derrocada; va ser eixamplat a finals dels anys 60, i ara és l'avinguda de Sant Elies.



SAN PEDRO DE VILLAMAJOR

Entrada del Pueblo

L. Roisin-Foto

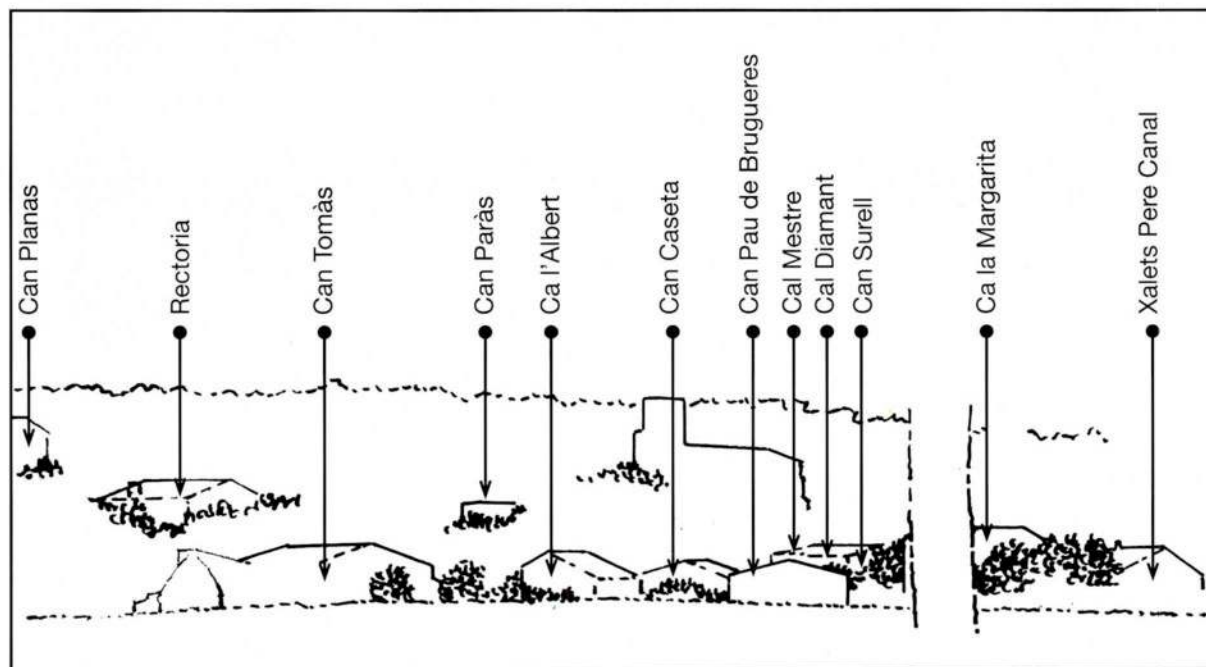
Fotografia: L. ROISIN

4 – La carretera amb el poble al fons.

5 – Visió parcial del poble.

La postal reflecteix, a petita escala, la situació de la població: es troba en la zona de contacte entre la plana i els turons de les primeres estribacions del massís del Montseny.

Aquests camps fa pocs anys que s'han anat urbanitzant i omplint de cases, i ara l'església ja no resulta tant evident des de la carretera. També s'ha anat edificant més amunt.





Fotografia: J. GUILERA

5 – Visió parcial del poble.

6 – L'entrada del poble.

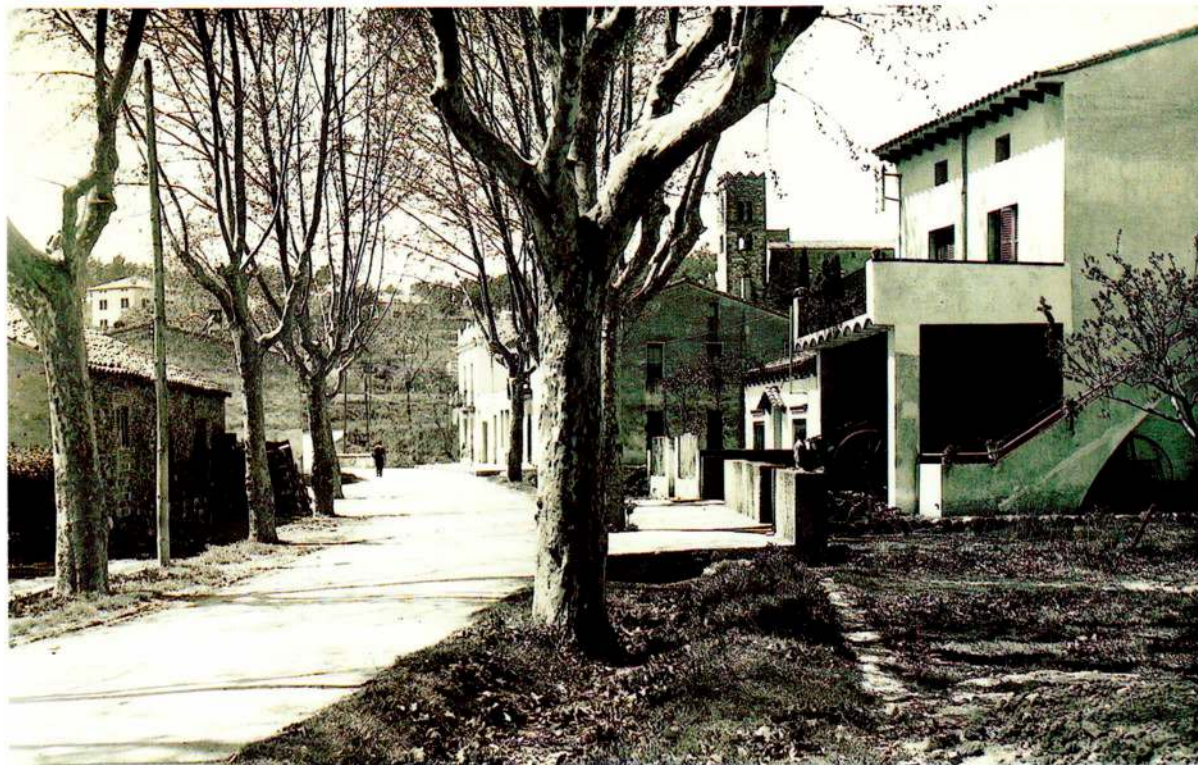
A mà dreta hi tenim Cal Ferrer. Aquí s'hi van ferrar els cavalls de tir fins que van ser substituïts pels tractors (fa uns 25 ó 30 anys ja gairebé no en quedaven); antigament hi havia hagut un altre ferrer, a cal Ferrer de dalt, davant de l'església. A continuació Can Cavalleria, on ara hi ha els blocs de pisos de la Caixa Laietana (que es van fer el 1978). Més enllà, Can Noguera i el seguit de cases fins al forn. Es veu la barana del pont abans de l'ampliació, que es faria pel costat de muntanya. A l'esquerra, el garatge i Can Surell. Més amunt, Can Plana.

Els plàtans que figuren en la postal es van tallar cap a finals dels anys 60, època en què es van eliminar la major part dels arbres de les nostres carreteres, arran dels accidents que anaven produint-se en aquells temps d'expansió automobilística; es volien suprimir tots, fins a Sant Antoni, però només es van treure aquests, les arrels dels quals havien produït algun desperfecte en les cases properes o en el clavegueram.

La fotografia adjunta evidencia el creixement de la població, que ha sofert alts i baixos al llarg del temps. El 1920 era de poc més de 900 habitants; a la muntanya hi havia prop d'unes 30 cases habitades. Va anar en descens i s'assolí el mínim cap al 1960, amb menys de 600 habitants, època

en què es va buidar el veïnat de Santa Susanna, i molta gent va marxar cap a Sant Celoni, on s'hi havia anat obrint moltes fàbriques. A partir dels anys 80, anà creixent: el 1995 érem més de 1.600, i actualment (referit a l'1 d'abril de 2001) som 2.822.





6 – L'entrada del poble.

7 – El carrer Sant Nonet i, mig tapada, la plaça Barcelona, en el primer terç del segle XX.

Aquí veiem un dels vehicles a motor més antics que enllaçaven amb l'estació de tren de Llinars del Vallès; realitzaven diversos viatges al dia, matí i tarda, especialment el dijous per anar al mercat de Granollers. Actualment se n'encarrega l'empresa Sagalés; abans hi havia hagut la Hispano Hilariense .

De les cases fotografiades, avui no en queda cap. En la de la dreta hi vivia el mestre, una filla del qual es va fer perruquera. A continuació, Cal Diamant, on s'hi va establir un barber. A la cantonada es veu, amb prou feines, un costat de Can Surell, que tenia l'entrada per la plaça, amb un pati i un pou on molts hi anaven a beure (encara en podem veure la tapa); allà hi visqué el pare del secretari de l'Ajuntament (quan aquesta corporació estava ubicada en l'edifici anterior a l'actual) i també hi va haver una carnisseria. Les tres cases van ser enderrocades el 1975.

Al fons, s'observa "el garatge" on es tancava el cotxe de línia i, segons sembla, també alguns carros que transportaven llenya; més endavant s'enderrocà. En el nou edifici, conegut per Ca la Margarita, hi va haver un bar i una sala de ball, i s'hi feien menjars; més endavant, s'obrí el supermercat "L'avi Pere", que tancà l'any 2000.

Al mig de la plaça hi havia un plàtan gran, als peus del qual es deixaven els pots de llet, que recollia un camió cada dia.





7 – El carrer Sant Nonet i, mig tapada, la plaça Barcelona, en el primer terç del segle XX.

8 – Pont de la riera i carrer de Sant Nonet.

La imatge que aquí veiem de la part superior del pont és anterior a l'ampliació, que va tenir lloc cap a mitjans dels anys 80.

A mà esquerra, mig tapat pel brancatge, tenim l'edifici de l'actual forn de pa, bastit el 1928. Durant uns anys, una part va estar ocupada també per una carnisseria .

A continuació, una casa d'una planta d'abans de la guerra civil. S'anomena "El Sindicat" per la seva vinculació amb activitats político-socials. Va anar passant per diverses mans fins que l'ocupà la Cambra Agrària, que hi permeté la realització d'actes de caire popular organitzats per les entitats i associacions de Sant Pere.

Al costat, l'edifici de la perruqueria Anita , que avui encara està en actiu. Fins fa poc, també s'hi venien productes de perfumeria i drogueria, papereria i regals.

Al final d'aquest seguit de cases es troba Can Noguera, construïda el mateix any que el forn. Primerament s'hi va obrir bar i bodega; més tard s'amplià cap el pati posterior, on s'hi va fer l'actual restaurant.

A la dreta es veu Can Pere Pont.





Fotografia: J. GUILERA

8 – Pont de la riera i carrer de Sant Nonet.

9 – La riera de Canyes, aigües avall del pont, cap a principis del s XX.

Aquesta imatge és molt similar a la de la pàg. 37. Podem apreciar que la barana del pont era feta d'obra, mentre que anys després, ja abans de l'ampliació definitiva, se'n va fer una de ferro (vegeu pàg. 33).

Si ens fixem en el text imprès en la fotografia , veurem un cas més de confusió entre Sant Pere i Sant Antoni de Vilamajor. Cal fer una breu referència als topònims i als orígens d' ambdues poblacions . La més antiga és Sant Pere de Vilamajor, sorgida probablement a redós del palau comtal i l'església . Antigament, el nucli de cases bastides al voltant de la parròquia era conegut com "La Força", nom referit segurament a la zona fortificada. (Encara trobem aquesta denominació en les guies excursionistes d'Artur Osona de finals del s XIX). Sant Antoni de Vilamajor, que sorgí posteriorment, era conegut com Vilanova de Vilamajor. No es va produir la divisió administrativa fins el 1840, i ja es va deixar d'anomenar Vilamajor al conjunt de les dues poblacions.



Fotografia: THOMAS

9 – La riera de Canyes, aigües avall del pont,
cap a principis del s XX.

10 – La riera i el pont.

Fins no fa gaires anys , per la riera sempre baixava aigua, hivern i estiu. S’hi feia la bugada en unes basses grans que s’havien habilitat amb aquest fi. Això va ser fins a finals dels anys 50, quan es va fer el safareig (que encara hi és, sota la font del Lledoner, al costat del pont).

La canalla hi jugava molt: dins de caixes de fusta navegaven corrent avall, de Can Duran fins al salt del molí.

En alguna ocasió, havia baixat molt plena; un hivern en què havia plogut molt seguit, es va desbordar sobre els camps de Can Massaguer, i diuen els més grans que una vegada va estar a punt d’endur-se l’antic pont de Sant Antoni. També s’hi havia vist peixos.

En la postal es veu la tala d’arbres, fet que es produïa cada 10-15 anys. Avui aquest tram està ple de robínies o falses acàcies (“ascàcies” se’n diu aquí). A l’esquerra de l’ull del pont hi tenim ara un plataner, que s’ha fet molt bé ja que disposa d’aigua abundant; podem deduir per la fotografia que no arriba als 90 anys.



Fotografia: L. ROISIN

10 – La riera i el pont.

11 – Veïns de Sant Pere de Vilamajor en un acte públic camí de l'església, cap als anys 20.

Encara que en la postal hi diu "processó", l'absència de components religiosos ens ho fa qüestionar. Podria tractar-se del seguici de la Festa Major, en el moment que les autoritats, al so de la música, anaven a recollir el rector per dirigir-se tots plegats cap a l'església i celebrar l'ofici solemne; després treien el sant patró en processó. Aquesta tradició es va mantenir fins a l'any 1986.

De processons religioses, en els darrers anys, al poble ni havia dues: Una era la de Setmana Santa, en què es feia el Via Crucis; se sortia de l'església, es pujava fins a la creu de dalt del cementiri i es tornava pels Quatre Camins; es portava solament una gran creu; els sants no es treien de l'església. L'altra era la de Corpus, en la qual el veïns adornaven amb flors la placeta de l'església, tot l'empedrat i altres llocs del poble .

En aquesta postal es veu part de la barana del pont i el cotxe de línia en la parada habitual. S'observa que encara no s'havia construït l'edifici del forn, ni el Sindicat, ni Can Noguera....





11 – Veïns de Sant Pere de Vilamajor
en un acte públic camí de l'església, cap als anys 20.

12 – La plaça de l'església, centre neuràlgic del poble, en el primer terç del s XX.

Aquest espai ha conservat gairebé el mateix aspecte durant els darrers cent anys, però les activitats que s'hi feien han sofert grans canvis.

Començant per l'esquerra, a continuació del mur de contenció de l'antic cementiri, observem Can Pau. El nom li ve del propietari, en Pau Llobera, que hi va obrir una botiga de queviures; durant uns anys, va fer també de fonda. En el pis de dalt hi havia la sala del casino, on s'hi arribava des de la mateixa botiga o des del carreró del costat de l'església.

Al costat trobem Can Ozerans (o Auserans); a l'entrada hi havia la barberia ; en el primer pis , un cafè i sala de ball, conegut per "la sala" , accessible també per una escala que donava a un pati lateral. L'existència de dos locals d'esbarjo responia a la polarització de les tendències polítiques. Allí feien vida social la gent del poble, la de les masies allunyades, els que treballaven al bosc ... Cada festa hi havia ball.

A continuació, Can Pere Bachs, que gairebé no es veu, i Can Ferrer Guineu, avui inexistent. Després ve la paret clara de l'antiga barberia.

A l'altra banda del carrer Ripoll, la primera casa que trobem és Can Sion. És una de les més antigues, segons consta en una inscripció de la llinda de la porta, i ha conservat força bé l'aspecte original. Durant un temps hi van servir begudes i menjars.

A la dreta trobem Can Felip, on hi havia l'estanc (en la postal, una placa ho anuncia) i una botiga de comestibles.

Finalment, la darrera casa correspon a Can Cortés. Destacarem aquí el senzill llum de paret, sistema habitual d'il·luminació de carrers en aquell temps.



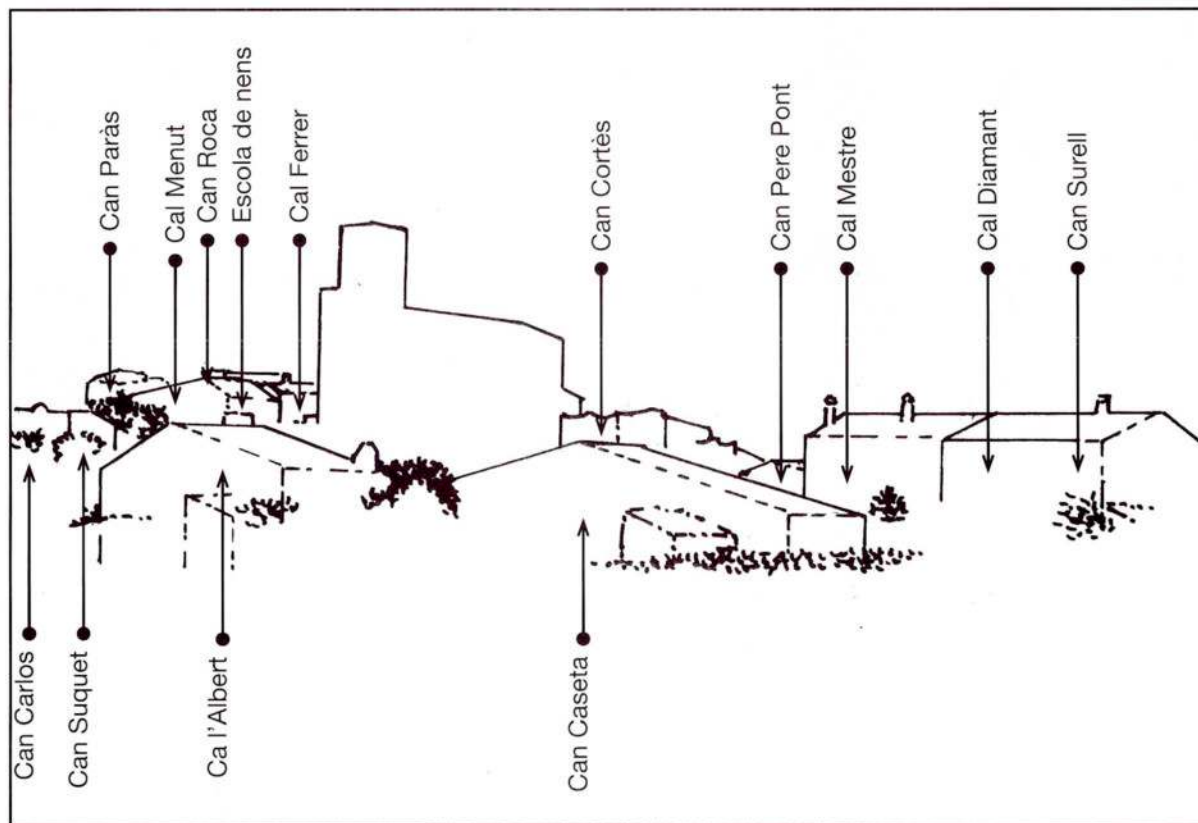
Fotografia: J. GUILERA

12 – La plaça de l'església, centre neuràlgic del poble,
en el primer terç del s XX.

13 – Una altra vista parcial de Sant Pere de Vilamajor.

Aquí, els camps conreats estan a tocar de les cases, cosa que manifesta el caràcter rural de la població.

Mirant la imatge amb atenció, veurem un envelat en el camp de dalt de la riera. Altres anys, també havia estat al costat de la Rectoria o de Can Noguera. En una època, se n'havien arribat a muntar dos alhora. Allà tenien lloc el ball, els concerts i altres activitats pròpies de la festa major. L'últim es va fer l'any 1987.





13 – Una altra vista parcial de Sant Pere de Vilamajor.

14 – Les cases del camp de la riera, cap als anys 20.

Començant per l'esquerra, el primer edifici que fa cantonada amb la plaça de l'església, era la casa de Miquel Cortés, fill del poble, que va ser un jardiner reconegut a Barcelona, i va anar fent construir per a la família el bell seguit de cases de caire modernista que veiem avui en dia. Aquesta primera és de finals del s XIX. Les dues edificacions següents son anteriors a les actuals (vegeu pàg. 53); en el seu lloc tenim ara, a l'esquerra, "Casa Cortés", i a la dreta, "La Tulipa", nom que, com els següents, fa referència a la professió del propietari.

A continuació ve "La Flor", que més endavant passaria a dir-se "La Dalia". Passat el carreró tenim "La Jardinera", nom que fa referència a la dona de M. Cortés, Rosa Oliva; es va construir cap el 1920; dels anys 40 fins als 70, aproximadament, en la planta baixa s'hi va instal·lar l'Ajuntament, mentre el secretari s'allotjava en el primer pis.

El cotxe que veiem era segurament del "Cortaset", pare del Miquel Cortés esmentat.

En primer terme, s'observa l'entrada d'un conducte que feia passar l'excés d'aigua per sota de la carretera. Els pilons marcaven aquest punt enlairat.





14 – Les cases del camp de la riera, cap als anys 20.

15 – Vista d'un extrem del poble, en direcció a Llevant.

Al fons de la imatge es pot veure Sant Antoni de Vilamajor i, més enllà, el Corredor, que, amb la resta de la serralada litoral, és conegut aquí per "la muntanya de baix".

L'edifici esmentat en el text de la postal és conegut per Can Planas. Va ser aixecat a principis del s XX; durant uns anys, va ser un internat de nenes.

L'abundància de pallers evidencia el predomini de les activitats agrícoles.





15 – Vista d'un extrem del poble, en direcció a Llevant.

16 – Vista del poble cap als anys 30.

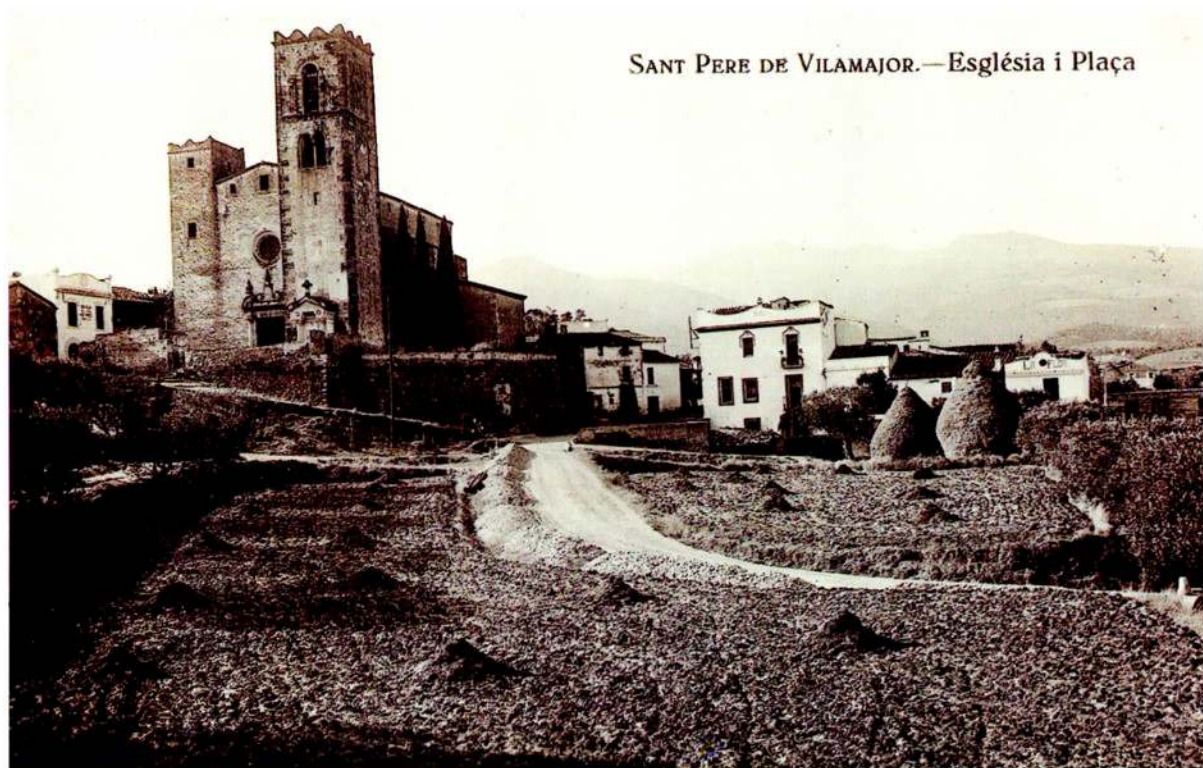
Veiem els camps llaurats, amb les piles de fems repartides per tal d'adobar-los.

S'aprecia bé el mur del cementiri, que feia llavors un retranqueig davant del campanar. Cap a mitjans dels anys 40 va cedir, després d'unes pluges intenses, i la plaça es va omplir amb una esllavissada de terra i ossos. La canalla en va treure profit jugant a fer petar les calaveres a cops de roc. Va romandre així fins que un acord entre el municipi i el bisbat en va permetre la reparació. El projecte de l'obra en qüestió data del març de 1950. S'hi va tornar a intervenir el 1986.

Al peu de la rampa d'accés al temple encara hi ha un monòlit de granit (una pedra mil·liària o indicadora de les milles en les carreteres romanes, segons Tomas Balvey) on s'hi havia encastat una creu de ferro, que va ser retirada. Més amunt, a continuació de l'entrada a la placeta de l'església, el mur de tancament es feia molt més alt, com podem observar, i allí s'aixecava una creu de gres rogenc d'una peça, del 1501, amb un escut dels Gol de Vilarrassa.

Al costat estava l'escola dels nens. Així ho anunciava el text escrit en la façana, que s'aprecia una mica en la postal.

En l'extrem oposat veiem la casa avui coneguda per "la Dàlia", quan encara tenia el nom originari de "La Flor".



16 – Vista del poble cap als anys 30.

17 – El nucli antic a finals dels anys 10.

Aquesta postal ens mostra la majoria de les cases de què constava el poble cap a principis del s XX. Veiem que estaven agrupades a l'entorn de l'església. Això es comú en els orígens de moltes poblacions, i té una base històrica. En l'Edat Mitjana, la majoria dels pagesos del nostre país depenien totalment dels seus senyors, els quals els podien matar i espoliar impunement. L'església, per tal de protegir els seus feligresos, va decidir crear una zona d'unes 30 passes al voltant del temple, on no es pogués exercir cap mena de violència, sota pena d'excomunicació; era la sagrera, que, en el nostre cas, és possible que fos assumida -del tot o en part- pel futur castell-palau dins d'una muralla o fortificació. Això faria que, amb els anys, aquest conjunt de cases apretades i carrers estrets i tortuosos fos conegut com La Força. (Aquest nom va ser adoptat per la Colla Gegantera local quan es va constituir el 1986).

En l'edifici del fons de la plaça de l'església hi havia hagut l'escola de les nenes, en el primer pis. Es va enderrocar i ara hi tenim la farmàcia.

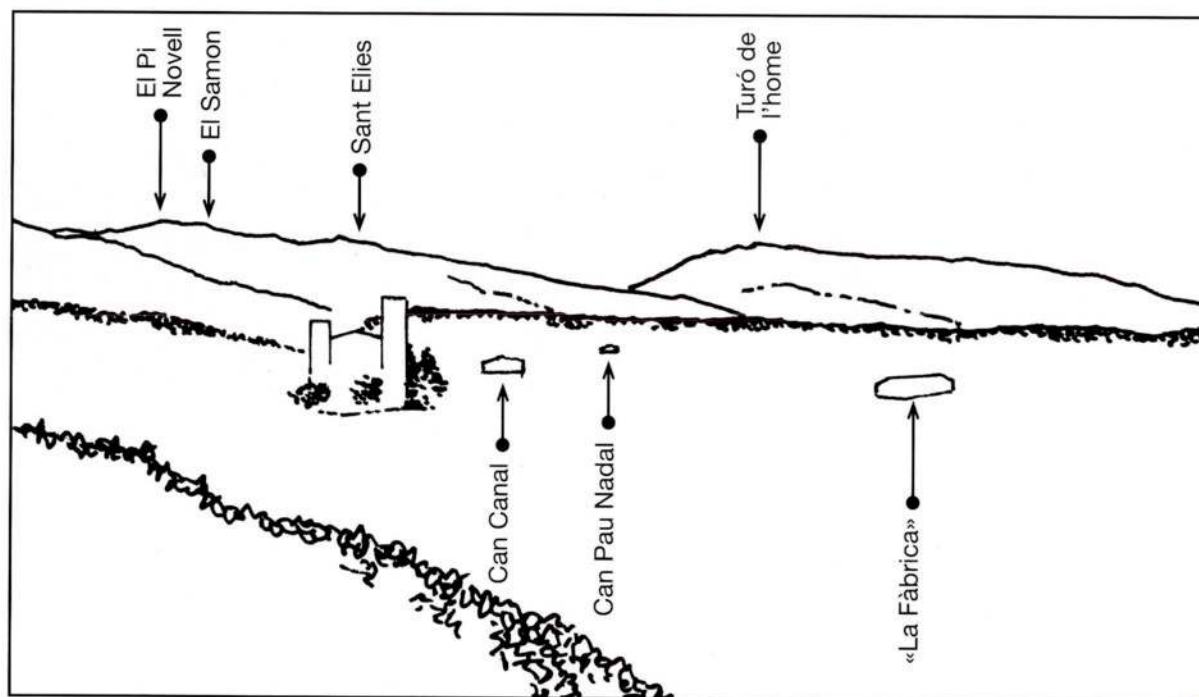
Pel que fa a les masies, podem veure d'esquerra a dreta: Can Llinàs, Can Pujades, Can Vidal i l'ermita de Sant Josep, Can Sunyer, Can Duran i Can Parera del Pla (Can Ravenissa).



17 – El nucli antic a finals dels anys 10.

18 – Panoràmica del poble, a mitjans dels anys 50.

Sant Pere de Vilamajor ja començava a escampar-se pel pla. Encara no s'havia urbanitzat Can Llobera (les primeres cases no es farien fins al 1967), però, com detallem en l'explicació de la plana següent que acompanya una fotografia actual, la indústria començava a fer acte de presència.





18 – Panoràmica del poble, a mitjans dels anys 50.

A la dreta de la postal, una mica aïllat, l'edifici de la fàbrica "Textil Illa Vila" inaugurada cap al 1957 que produïa teixits diversos. Hi havia hagut uns 18 telers, i força gent del poble hi havia treballat. L'Ajuntament la va adquirir cap al 1988, es va ampliar lateralment i s'utilitza per a tota mena d'activitats de la població. És coneguda simplement com "La Fàbrica".

En el centre de la imatge trobem l'edifici de la rectoria, antiga masia del 1639. Es creu que va passar a l'església mitjançant un sacerdot fill dels propietaris de Can Derrocada, el qual la va heretar. S'hi van continuar fent feines agrícoles per tal de contribuir al manteniment dels successius rectors. En el portal encara s'aprecien algunes dovelles desgastades per l'ús com a pedres d'esmolar. El 1988 es va convertir en centre d'art contemporani: s'hi fan cursos i exposicions i hi han treballat artistes de tot el món.

Hi havia túnels que partien de la rectoria i de l'església, i que permetien la fugida en cas de necessitat; encara en queden algunes restes.



19 – Vista general de Sant Pere de Vilamajor, des de la Rectoria, cap a 1962.

Fixant-nos en l'església observarem que no hi són ni el mur alt del costat esquerre de la placeta, ni el panteó, ni els rellotges de sol del campanar, que apareixen en moltes postals.

En el primer terme , que correspon al darrere de la rectoria, veiem gronxadors i altres instal·lacions d'esbarjo infantil que el rector va fer posar. Posteriorment van ser retirats.

En la rectoria s'hi havien fet algunes activitats culturals i d'entreteniment per a la gent jove, com per exemple, representacions dels "Pastorets". També s'havia pensat fer-hi un teatre, i un museu sobre el poble (amb eines del camp, etc..).



19 – Vista general de Sant Pere de Vilamajor, des de la Rectoria, cap a 1962.

20 – La plaça de l'església, els anys 60.

S'observen poques modificacions en les cases respecte de la postal de la pàg. 41 . La barberia s'enderrocà, i en el seu lloc s'hi va fer l'ampliació de Can Pau, que es va destinar a restaurant. En l'edifici antic seguí oberta la botiga de queviures.

Els anys 60-70, la popularització dels cotxes "utilitaris" i l'augment del nivell de vida afavoriren els desplaçaments i la construcció de les primeres urbanitzacions. Això va suposar per al poble l'arribada de gent forana i estimulà l'ampliació dels serveis de restaurant.

Els vehicles començaren a dominar les vies públiques, i la plaça va anar deixant de ser un indret de reunió i d'esbarjo infantil per a convertir-se en un zona d'aparcament. Així i tot, s'hi van fer sardanes i balls de gitanes durant molt de temps.

En l'edifici de la dreta les inicials M.C. corresponen a Miquel Cortés, qui el va fer construir.





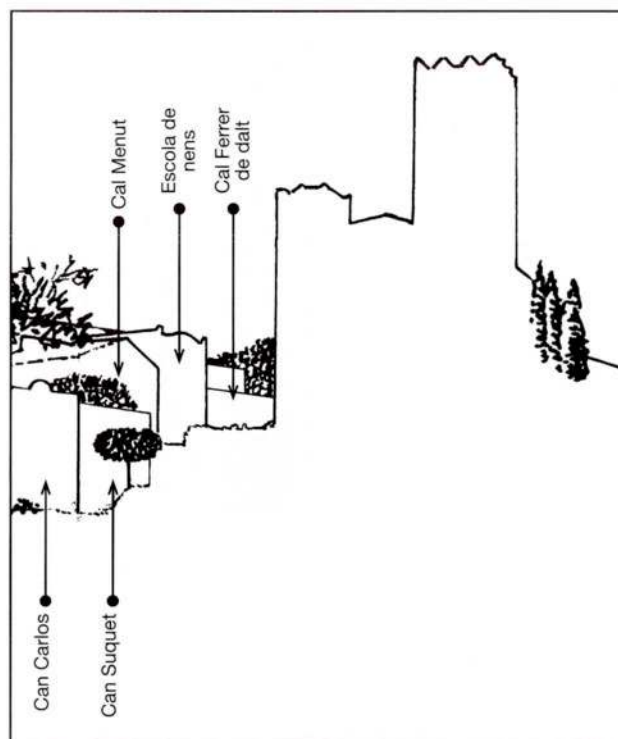
20 – La plaça de l'església, els anys 60.

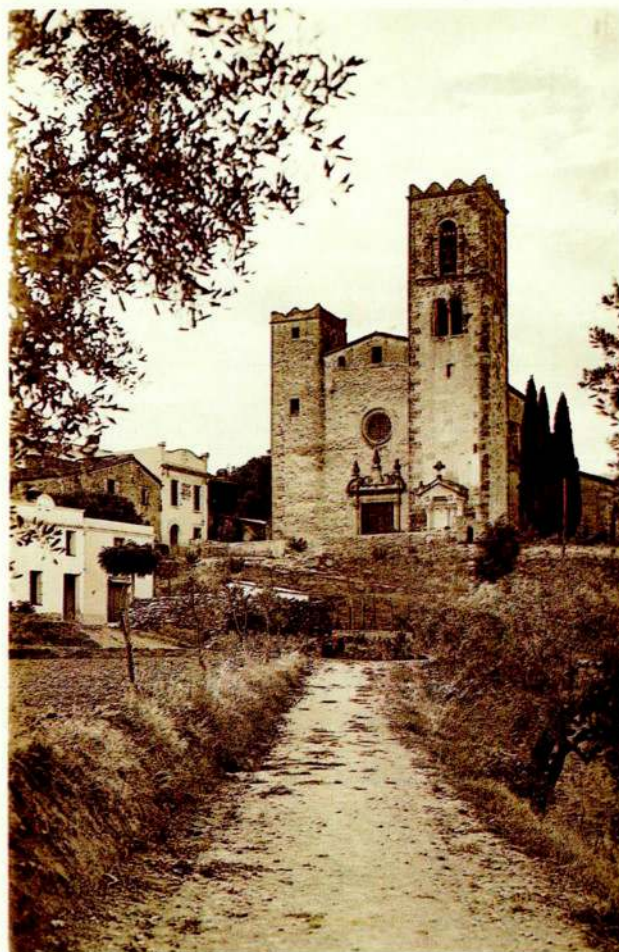
21 – Camí de la rectoria, cap a principis dels anys 30 .

Imatge pràcticament idèntica a la de la pág. 69, que s'atribueix erròniament a Sant Antoni de Vilamajor.

Veiem que el mur del campanar estava arrebossat i hi havia dos rellotges de sol.

L'escola dels nens es va fer a partir d'un edifici anterior que es coneixia també com " la Mongia " ja que hi havien viscut monjos. El projecte de la reforma és del 1925. El pis de dalt era accessible també directament per una porta lateral, i constava d'una aula i un despatx. En la planta baixa hi havia els lavabos i també la prevenció (popularment, la presó) en la part destinada originàriament a magatzem. Cal dir que la canalla no podia anar gaire temps a escola ja que des dels 8 ó 10 anys havia d' ajudar necessàriament a la família en tasques senzilles de la casa o del camp; de ben joves doncs, es posaven a treballar, generalment en la pròpia casa, i rarament seguien estudis fora del poble. L'escola es va anar deteriorant; es va enderrocar cap a l'any 1980 i n'ha quedat el solar buit.





SAN ANTONI DE VILAMAJOR - IGLESIA DE SAN PEDRO

21 – Camí de la rectoria, cap a principis dels anys 30 .

22 – Imatge poc freqüent del poble, presa des del costat de muntanya.

S'observen molt bé els costats nord i oest de l'església, amb els contraforts que l'envolten i suporten l'esforç de les voltes, l'absis poligonal, les finestres dels espais sota la coberta, quatre capelles laterals i la sagristia vella. S'aprecia clarament la diferència d'alçades entre el campanar i la torre del comunidor.

És curiosa la disposició del primer seguit de cases, que insinua una voluntat de tancament.



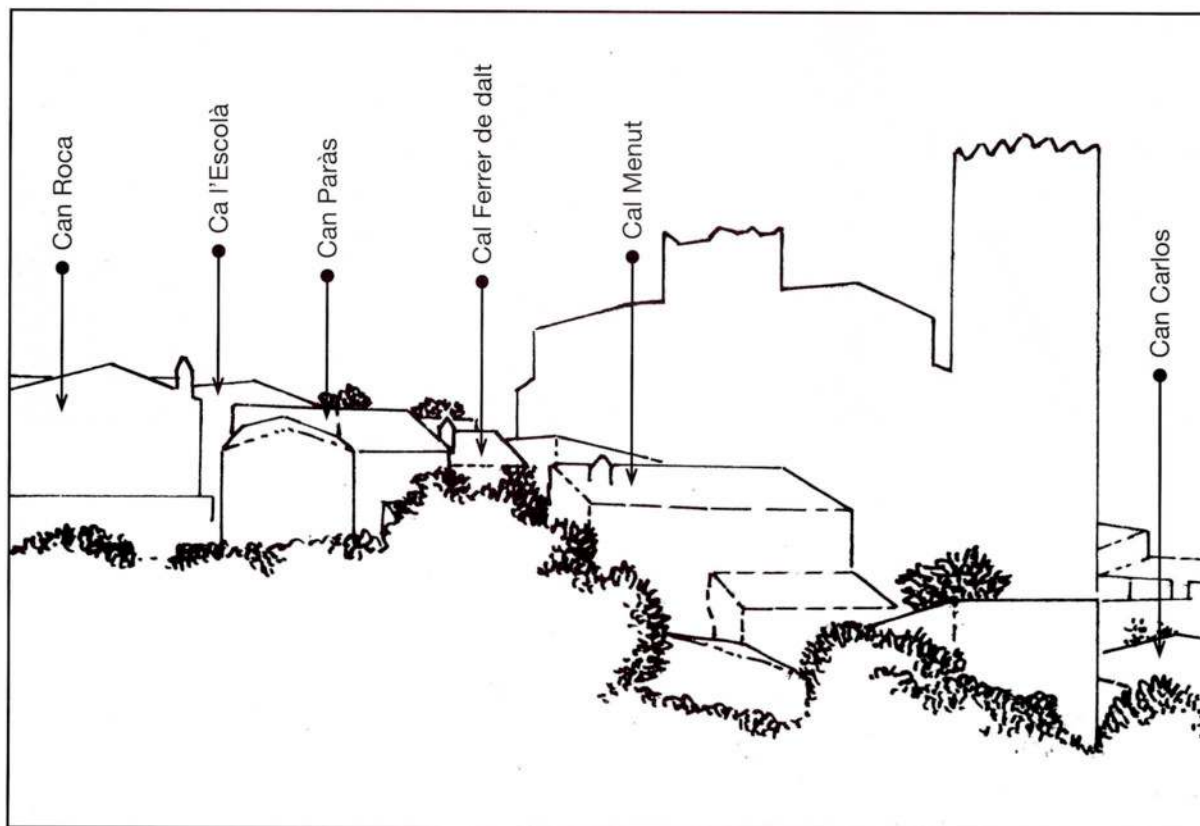


22 – Imatge poc freqüent del poble, presa des del costat de muntanya.

23 – Bona part del nucli antic a principis del s XX.

Aquest conjunt de cases queda dominat, com és habitual, per la massa de l'església. Algunes (Can Paràs, Ca l'Escolà i la galeria de can Carlos) han desaparegut i d'altres (Can Roca, vegeu pàg. 51) s'han modificat.

La postal presenta detalls curiosos: L'església estava unida al campanar mitjançant una estructura coberta, que desaparegué més endavant. Les finestres de ponent apareixen parcialment tapiades (vegeu també pàg. 51).





23 – Bona part del nucli antic a principis del s XX.

Les campanes que s'hi allotjaven van tenir força importància fins ben entrat el segle passat: marcaven les parts del dia, els actes socials i religiosos destacats i altres fets, amb diferents tocs:

De morts. Distingia entre homes (tres tocs al final del repic), dones (dos tocs) i albat (infants morts molt petits); i si eren del costat de dalt o de baix de l'església, segons la situació de la campana que sonava.

D'oració. A primera hora del matí. *L'Angelus*, al migdia (alguns en deien "l'extremunció de les olles" ja que s'acostava l'hora de dinar). El darrer toc es feia a les vuit del vespre. Segueixen vigents avui dia.

De bateig; de casament; de tempesta (per a desfer-les); *de sometent*; de *Festa Major* (es feien voltar les campanes, era impressionant)...

Dels tocs manuals de les campanes se n' havia cuidat, segons sembla, gent de la Mongia i, més endavant, del Ferrer de dalt i de Can Grau, que estan ben a prop.

Els tocs horaris automàtics es van començar a fer amb un rellotge mecànic, amb pèndol i contrapesos. Estava en el primer pis del campanar, dins d'una protecció; no tenia cap gran esfera horària externa, sinó que només accionava el mecanisme dels martells que percutia les campanes a les hores i els quarts. Els tocs especials se seguien fent a mà. Aquest rellotge mecànic va ser substituït per un de nou, i es conserva en els baixos de l'Ajuntament.

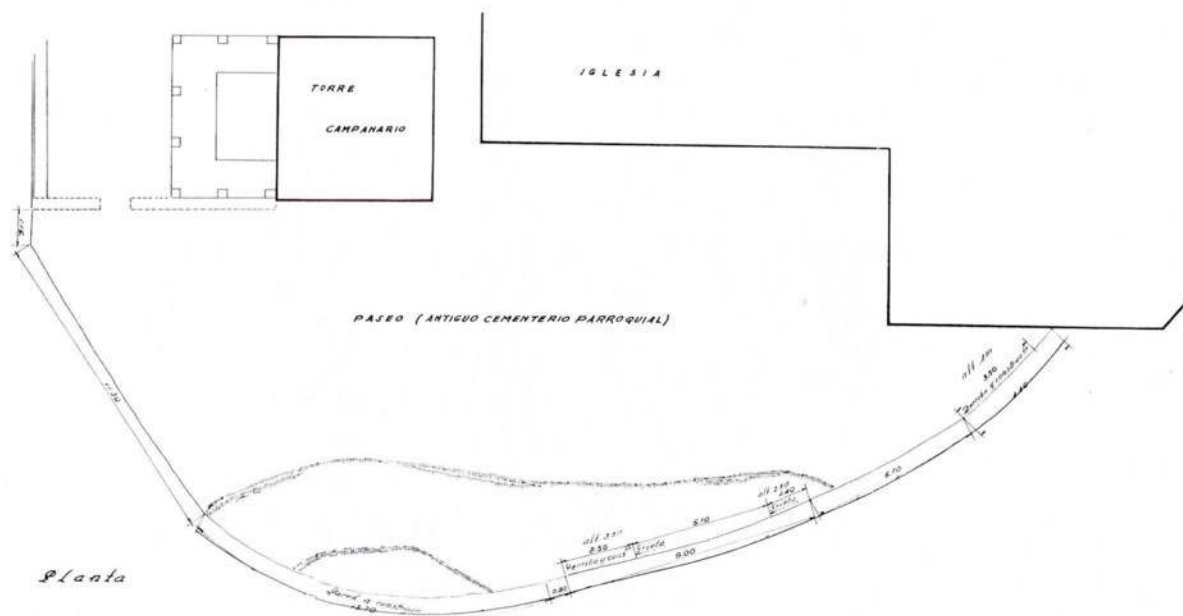


Maquinària del rellotge que hi havia abans al campanar, construïda per "Talleres Cronos" de Roquetes (Tarragona).

24 – Camí de la rectoria, cap a 1910.

Aquest camí estava vorejat per grans arbres, que desapareixerien més endavant.

El cementiri antic estava en el costat de llevant de l'església. Fixant-nos-hi bé, podem observar la porta d'accés, oberta en un muret que partia del campanar, i un panteó adossat a aquest. El campanar i l'església estaven units, tancant el recinte per aquella part. (vegeu pàgs. 51 i 65) .El panteó estava envoltat per una reixa i pertanyia a la família de Cal Soler. Entorn als anys 30, es construí el cementiri nou, però el vell es va seguir utilitzant encara un temps. Els xiprers ens han quedat com a testimoni; dels tres que apareixen en aquestes postals hem passat als vuit (més una tuia) que hi ha ara en aquest costat.



Planta de l'antic cementiri, feta el 1950.



Fotografia: L. ROISIN

24 – Camí de la rectoria, cap a 1910.

25 – L'antic altar de l'església, els anys 30.

Retaule gòtic fet per en Joan Gascó el 1513, procedent del temple medieval que va precedir a l'actual. A fi d'adaptar el retaule al nou emplaçament es va alçar damunt un sòcol, i també s'hi van afegir altres quadres. Representava escenes de la vida de Sant Pere, imatges de prelats i de profetes, tot rematat per una escultura del Sant, representat com a Papa sota un notable dosser de filigrana gòtica.

Es considera que va ser cremat al principi de la guerra civil (concretament el 20 de juliol de 1936), tot i que la veu popular manté que fou retirat a temps i que està guardat en algun lloc. No totes les obres d'art de l'església es van destruir, ja que algunes taules pintades es conserven en museus.

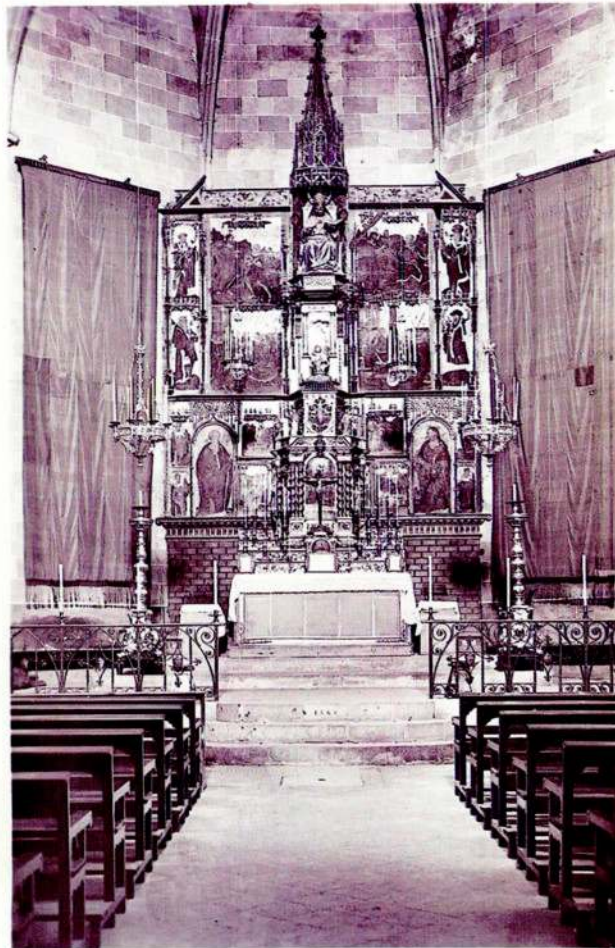
Posteriorment s'hi instal·là un baldaquí (vegeu foto al peu), seguint el model del monestir de Montserrat; es va treure fa pocs anys, en el curs de les actuals obres de restauració del temple.



Després de la Guerra Civil



Imatge actual



S. ANTONIO DE VILAMAJOR - ALTAR DE IGLESIA DE S. PEDRO

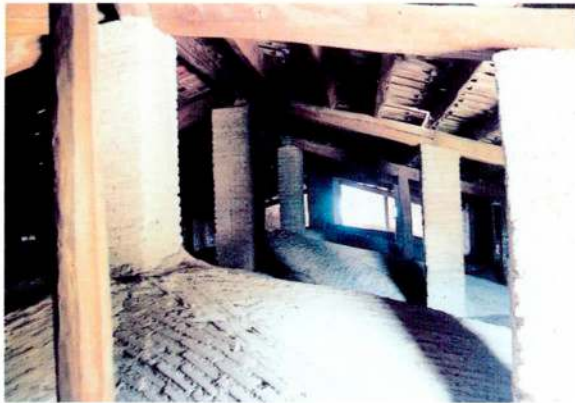
25 – L'antic altar de l'església, els anys 30.

26 – Enquadrament artístic de la façana de l'església, cap a mitjans del s XX.

S'aprecia molt bé la separació existent entre el campanar i la resta de l'edificació. La placeta era de sauló, i es va enllosar (així com l'antic cementiri) els anys 1998-1999, quan també es va treure el pedrís afegit del campanar.

L'església té una porta neoclàssica, amb una columna adossada de capitell compost a cada costat. Al peu dels alts basaments encara hi ha els escurapeus, ferros que permetien treure el fang o la neu enganxats a les sabates abans d'entrar en el temple. A mitja paret, una rosassa. Les tres finestres del capdamunt corresponen a l'espai que queda entre les voltes i la teulada, un lloc insòlit ple d'interès (vegeu fotografia al peu).

A banda i banda hi trobem plaques amb inscripcions: a l'esquerra hi ha una còpia (l'original va ser traslladat el 1989) de la làpida de la tomba del prevere Orila, datada l'any 872, fet que dóna idea de l'antiguitat de l'enclau; més amunt, una petita pedra rogenca amb la xifra 1600, que podria correspondre a la data de la benedicció; a sobre, una llosa amb un motiu ornamental. A la dreta, una pedra amb el text "feta en mars 1604" (les dates de benedicció, consagració i finalització no eren coincidents, però sí properes, com veiem aquí).



Espai sota la coberta.



Porta de l'església.



26 – Enquadrament artístic de la façana de l' església,
cap a mitjans del s XX.

27 – Façana principal de l'església, des dels jardins dedicats el 1963 al Papa Joan XXIII. Imatge dels anys 60.

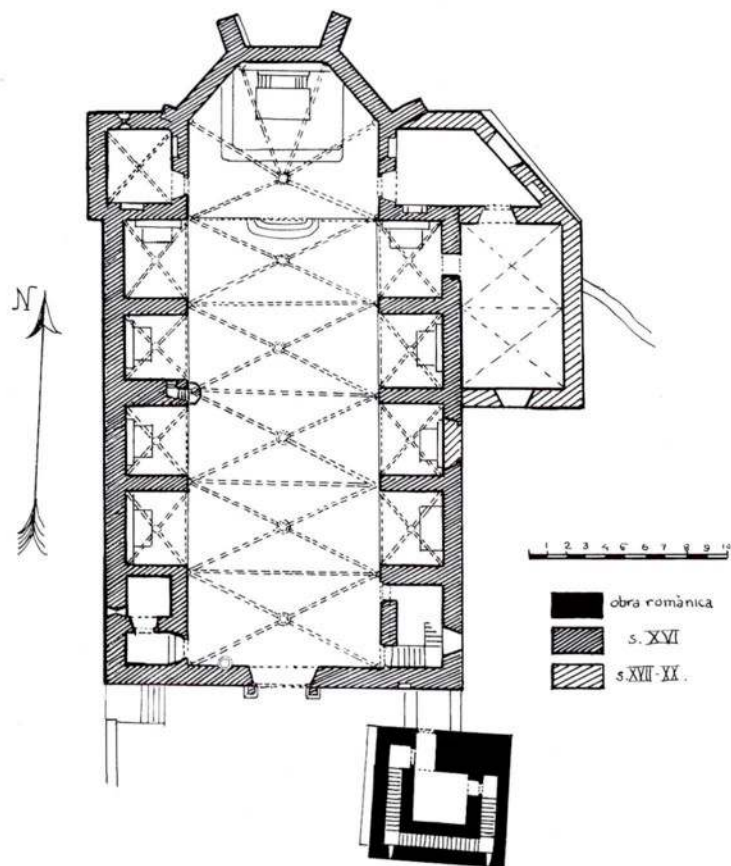
El temple actual s'alça sobre l'emplaçament d'una església anterior, la qual segurament havia format part de l'antic palau fortificat, residència ocasional d'alguns comtes catalans. Es creu que l'any 1154 hi va néixer l'infant Ramon, futur Rei Alfons I (fet que rememoren els gegants de la població, amb les fesomies del monarca i de Loreto, la seva dida, així com una escultura al costat del campanar). L'edificació ja s'havia abandonat a mitjans del segle XVI, i les seves pedres es van utilitzar en la construcció de l'església que tenim ara, segons consta documentalment.

L'església de Sant Pere de Vilamajor es va acabar de construir cap al 1610. És de grans dimensions, si tenim en compte com era el poble en aquells temps. És un temple gòtic d'una nau, de 29'2 x 9'6 metres, amb quatre capelles a cada costat i coberta amb voltes ogivals. L'absis és de cinc costats i té obertures petites (vegeu p. 63). A l'esquerra hi havia l'antiga sagristia; a la dreta, la sagristia nova i la capella del Santíssim, fetes entre el segle XVIII i principis del s XX, per les quals es podia accedir a l'antic cementiri. (Aquestes dependències han sofert algunes modificacions, així com els seus usos actuals). En la guerra civil va ser cremada i les tombes que hi havia en el sòl van quedar profanades i plenes de runa. Al llarg dels anys s'hi ha fet algunes reformes, i d'ençà de 1993 que s'hi realitzen treballs de restauració.

El campanar, que fa uns 25 metres, és de pedra vermellosa procedent, probablement, de la Calma, i es considera que es va fer aprofitant la torre de l'homenatge del Palau Comtal. El gruix considerable (1'6 metres) dels murs inferiors fan sospitar un origen més militar que religiós. Va ser construït en tres etapes. En la part inferior, d'estil romànic, hi trobem quatre finestres geminades amb capitells aprofitats d'edificacions pre-romàniques, i una cornisa d'arquets llombards sota una tira de dents d'engranatge, on acaba probablement la construcció civil. En el pis superior, que allotja les campanes, hi havia també quatre finestres geminades, però en el s XVIII se'n van modificar les dels costats nord i sud (vegeu dibuix) i van quedar com les veiem ara'. En el s XX es va restaurar i també s'hi va fer la cornisa i el coronament actuals. El 1988 es van afegir tres campanes noves a les ja existents. La campana que dona al nord és original del 1116; és la més gran i toca les hores. (El campanar és l'element més emblemàtic del poble, i ha donat nom a l'escola "Torre Roja").



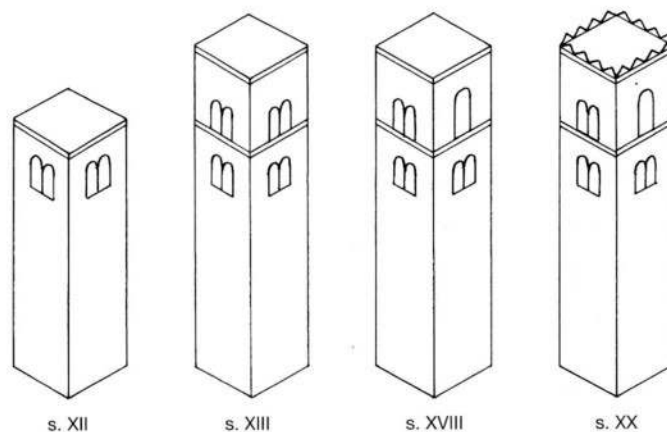
27 – Façana principal de l'església, des dels jardins dedicats el 1963 al Papa Joan XXIII. Imatge dels anys 60.



Planta de l'església i el campanar abans de les actuacions
que s'han fet en la segona meitat del s XX.

(Imatge cedida pel Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.)

La torre de l'esquerra està integrada en l'església, i és de menor alçada que el campanar, està coronada per merlets triangulars. Consta de diversos pisos: el superior era el comunidor, recinte cobert i obert als quatre vents (de vegades era independent i en forma de porxo, com el de l'església de la Costa del Montseny), des d'on el rector conjurava les tempestes. A mitja alçada, on s'obre una finestra, hi ha un espai on s'havia guardat el gra dels delmes.



Probable evolució del campanar al llarg dels segles

1. - Antoni Gallardo. *Del Mogent al Pla de la Calma*. Centre Excursionista de Catalunya, Barcelona, 1998², pàg. 69.

**28 – Curiosa postal que, excepcionalment, no ens mostra cap imatge del poble.
Està datada del 1913.**

Durant el primer terç del s XX, s'elaborà llet condensada a Can Llinàs, que llavors pertanyia a la família Sagarra, que hi estiuejava. Donava ocupació a gent del poble . Al final es va traslladar a Sant Celoni (on ja funcionava una altra instal·lació des de 1916 aproximadament) i alguns dels empleats joves d'aquí també se n'hi van anar.

Aquesta acurada il·lustració d'aire clàssic va acompanyada de referències als premis que havia obtingut la llet, com s'estilava llavors en molts productes envasats, per tal de prestigiar-los.

Com a fet anecdòtic, referirem que Josep Maria de Sagarra, membre de la família propietària, va escriure "El mal Caçador" en la casa de la fotografia durant l'estiu i la tardor de 1915, als 21 anys, segons va deixar escrit en unes pàgines on parla del poble.



Can Llinàs.

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA-INDUSTRIALE



ROMA

1911

DIPLOMA

Gran Premio e Medaglia d'Oro

D. Damià M. Sagarra - Barcelona - per on Lletje condensada -
Crema Menorera - Tripio para la lactancia



28 – Curiosa postal que, excepcionalment, no ens mostra cap imatge del poble.
Està datada del 1913.

29 – L'antiga font de la Roureda, en la primera meitat del s XX.

Aquesta font encara existeix, però el seu estat és lamentable. Es troba al costat de la carretera que va de Sant Antoni a Cànoves, a prop de Cal Bord (abans era el km 43'8 de la carretera provincial de Sant Llorenç Savall a Llinars) .

Va ser molt freqüentada fins a la dècada dels seixanta. La població dels voltants hi anava a fer una "fontada"; la presència de fogons, taules i bancs i sobretot, d'una aigua fresca i bona que rajava en abundància, feia de l'indret un lloc d'esbarjo on passaven el dia famílies senceres.

Cap als anys 20, es construí una planta captadora i embotelladora que comercialitzà aquesta aigua amb una curiosa denominació: *Agua suprema de mesa "M"*. S'hi van aixecar unes edificacions modernistes, que avui integren el restaurant "La Roureda"



SAN PEDRO DE VILLAMAJOR

Puente «La Loureda»

L. Roisin-Foto

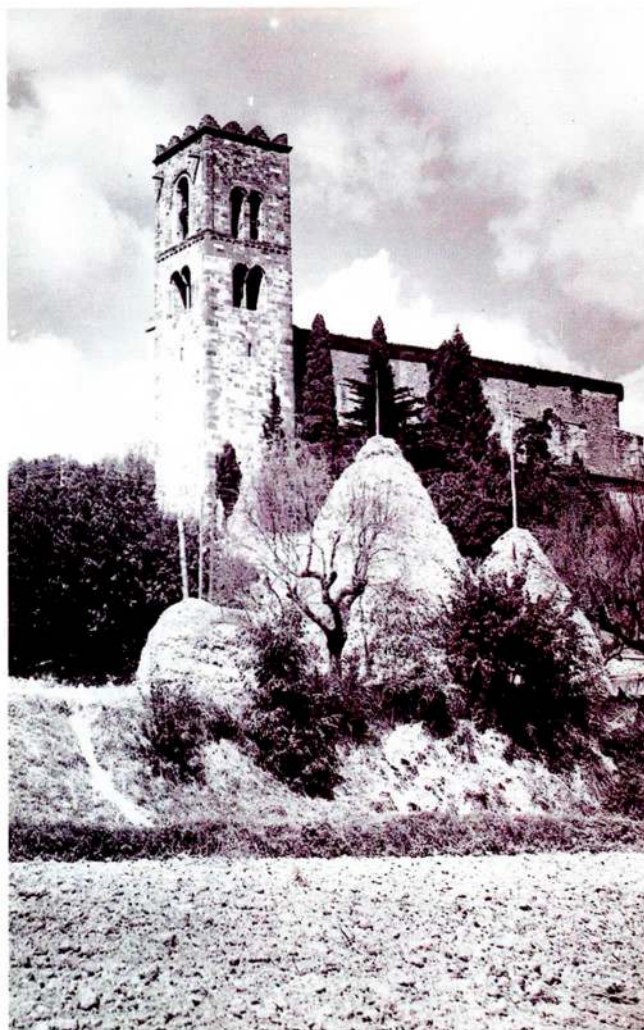
Fotografia: L. ROISIN

29 – L'antiga font de la Roureda, en la primera meitat del s XX.
És curiós el triple error del text de la postal.

30 – Església i pallers en els camps de la riera, cap a mitjans del segle XX

Aquests camps havien estat cedits al bisbat en una deixa, i s'arrendaven a pagesos de les rodalies (de Can Paràs, Cal Gorro, Cal Sion, Cal Suquet...). Ja formaven les dues terrasses actuals i van passar al poble l'any 1986 a canvi de millores diverses. Més endavant, es va enjardinar el terreny.

Els pallers que veiem aquí es van fer quan es van introduir en el terme les màquines de batre, que no podien entrar a les eres dels petits pagesos. Aquests terrenys feien la funció d'era comunitària. La màquina separava el cereal en tres fraccions: el gra, el boll (les pellofes) i la palla; aquesta era impulsada per un conducte cap a on s'havia de fer el paller. En el centre s'hi clavava una perxera, tronc llarg, recte i llis (no gens fàcil d'obtenir) fet d'alzina, acàcia o pi. La palla que anava caient s'anava apilant i repartint bé amb la forca, tot trepitjant-la; era molt important que estigués ben centrada, a fi d'assegurar-ne l'estabilitat. Conforme anava pujant, se'n reduïa el diàmetre i se li donava la forma afuada que permetria que l'aigua de la pluja rellisqués millor i no fes malbé la pila. Es coronava amb un barret de 30 o 40 quilos de terra, que dificultava que l'aigua penetrés cap al centre. Dalt la perxa, s'acostumava a posar una olla de terra cap per avall, que la preservava en el cas que ploqués molt. Un paller podia arribar fàcilment als 5 metres; en la consolidació hi contribuïa la terra del capdamunt i l'enduriment de la capa externa que s'havia anat mullant; així i tot, una ventada forta podia arribar a desmuntar-lo i dispersar tota la palla. Era una feina que exigia experiència i traça. Com a referència, en l'exemplar del mig hi podia cabre la palla d'aproximadament una hectàrea. Els últims pallers es van fer cap als anys 60.



30 – Església i pallers en els camps de la riera,
cap a mitjans del segle XX

31 – Feines agrícoles al camp de la riera.

Aquí tenim una estampa clàssica que no trigaria a desaparèixer, posant punt i final a una llarga etapa en què els treballs del camp s'havien realitzat a base de força muscular i enginy. En la nostra zona es llaurava amb cavall, i, entre els arreus que porta l'animal, citarem el morrió, la sella, les regnes i el collar, del qual parteixen els bastiments que subjecten l'arada, que podia ser plana o giratòria, detall que no es pot apreciar en la imatge.

També veiem uns pallers que ja no estan sencers. La palla s'anava retirant a mà al llarg de l'any, i s'utilitzava per a les bèsties, ja fos com a jaç o com a aliment (barrejant-ho amb verd); es buidaven pels costats de baix, en rodó, i s'apuntalaven si calia (com observem en el paller del mig). Si es feia bé anaven baixant per sí sols sense desfer-se, que era el que convenia. De vegades els barrets no completaven el descens ja que quedaven retinguts en algun grop de la perxada, com ha succeït aquí.

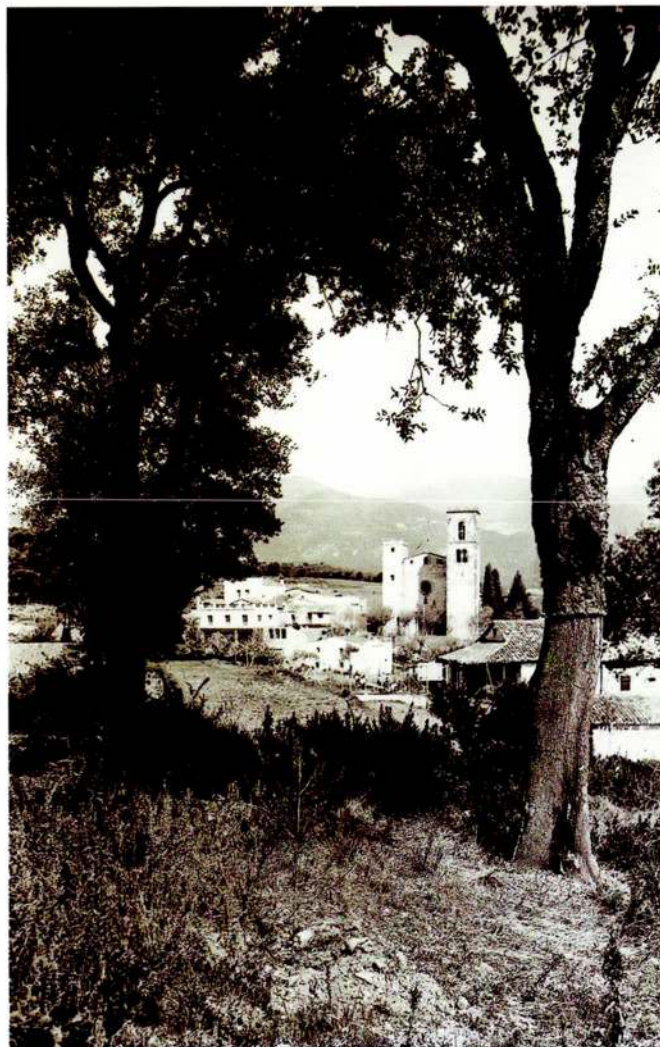


31 – Feines agrícolas al camp de la riera.

32 – El centre de la població emmarcat per arbres, des dels terrenys de Ca la Laia, cap a finals dels anys 50.

En la postal veiem alzines sureres o suros (*Quercus suber*). Aquests arbres, parents del roures i les alzines, són propis de climes mediterranis amb una certa humitat, amb sòls més aviat àcids. A Sant Pere de Vilamajor les condicions són prou adequades. Encara ens queden unes tres suredes i alguns suros dispersos.

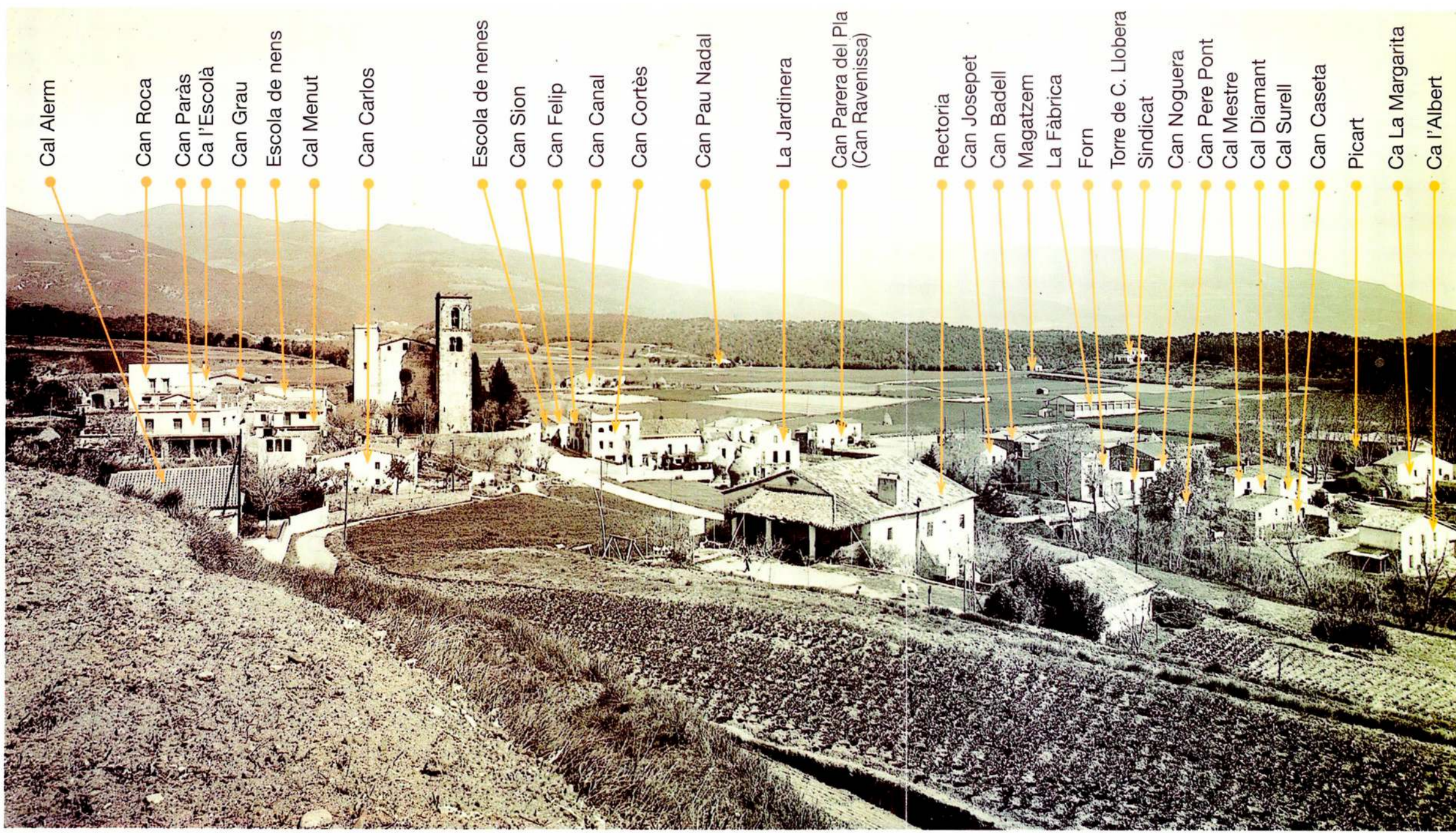
La primera extracció de suro es practicava quan l'arbre tenia uns 14-18 anys (quan assolía un gruix mínim, que depenia del que hagués plogut); es feia tot amb la destrat catalana: es practicaven dues incisions horitzontals en rodó i després, dues de verticals, oposades. Amb el mànec s'anava desprenent l'escorça i en resultaven dues plaques de l'anomenat "pelegrí", un suro tosc i irregular, poc preuat. Aquesta feina es feia entre dos homes, i sempre en estius de primavera humida; es deixaven marques en els troncs com a datació per a successives peles, que es feien cada 10-12 anys, aproximadament, i se n' obtenia ja un suro de qualitat. Després venia un procés, en què es bullia, s'assecava, netejava, etc. que no es feia aquí sinó en les fàbriques de l'Empordà.



32 – El centre de la població emmarcat per arbres, des dels terrenys de Ca la Laia, cap a finals dels anys 50.

BIBLIOGRAFIA

- AVENTÍN I PUIG, Mercè: *La societat rural a Catalunya en temps feudals*. Barcelona, Columna Assaig, 1996.
- AVENTÍN PUIG, Mercè: *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme*. Sabadell, AUSA, 1990.
- POCH I RUESTES, Josep: *La Rectoria de Sant Pere de Vilamajor esdevé un centre d'art*. Monografies del Montseny/9. Viladrau, Amics del Montseny, 1994.
- SALRACH, Josep Maria: *El procés de feudalització, segles III al XII. Història de Catalunya, vol. 2*. Barcelona, Edicions 62, 1998.
- BALVEY, Tomàs: *Excursionisme: Sant Pere de Vilamajor*. Granollers, La Gralla, 1925.



Cal Alerm

Can Roca

Can Paràs

Ca l'Escolà

Can Grau

Escola de nens

Cal Menut

Can Carlos

Escola de nenes

Can Sion

Can Felip

Can Canal

Can Cortès

Can Pau Nadal

La Jardineria

Can Parera del Pla
(Can Ravenissa)

Rectoria

Can Josepet

Can Badell

Magatzem

La Fàbrica

Forn

Torre de C. Llobera

Sindicat

Can Noguera

Can Pere Pont

Cal Mestre

Cal Diamant

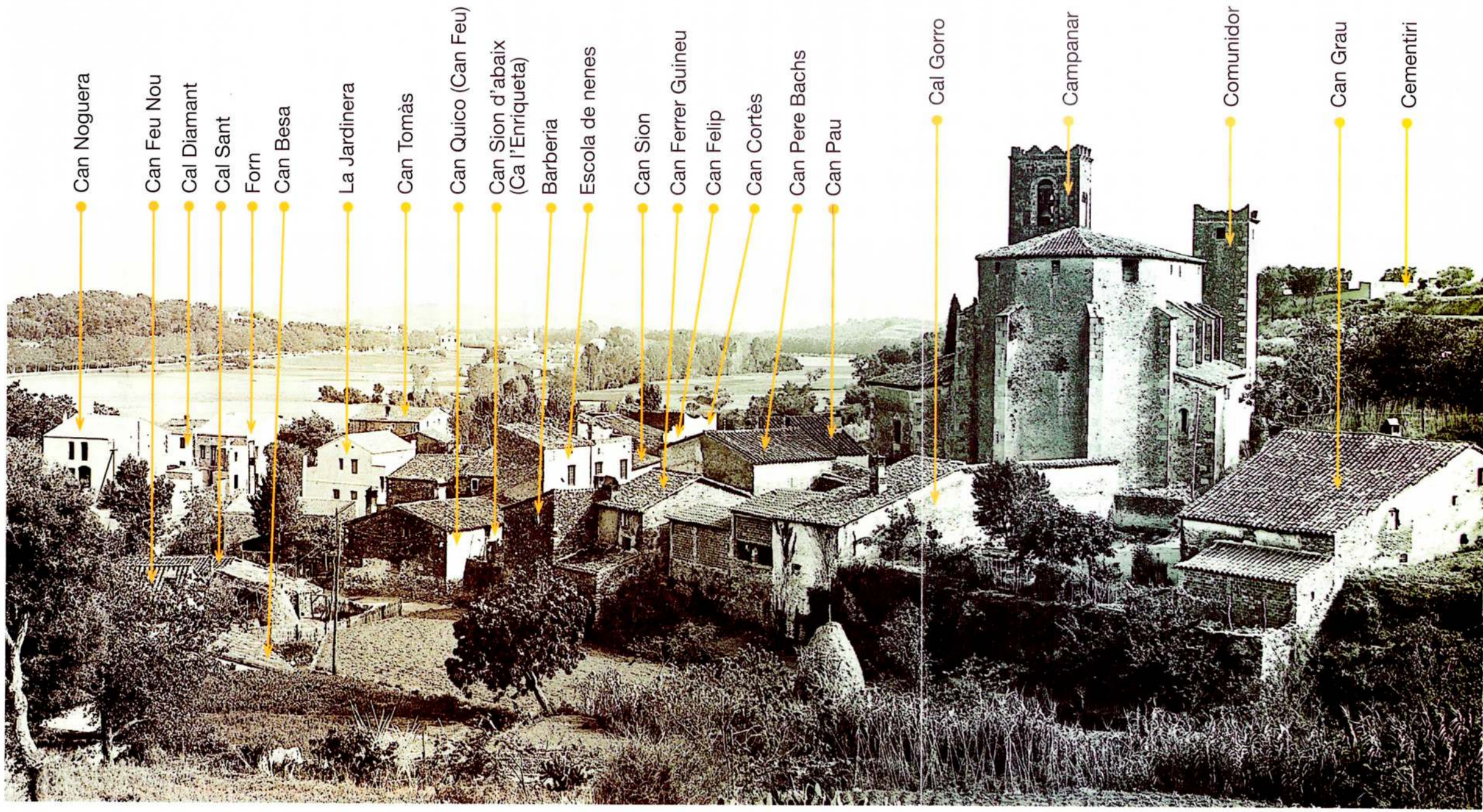
Cal Surell

Can Caseta

Picart

Ca La Margarita

Ca l'Albert





Centre d'estudis de Sant Pere de Vilamajor



Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor



Diputació de Barcelona
Servei del Patrimoni Arquitectònic Local